

***Nieuwjaarsrede uit te spreken door C.H. Wantenaar, voorzitter van het
Productschap Zuivel, op 3 januari 2013 in het
Kurhaus te Scheveningen***

Dames en heren,

Hartelijk welkom. Ik sta hier in een mooie inmiddels 30 jaar lange traditie: graag wens ik u als voorzitter van het Productschap Zuivel het beste voor het nieuwe jaar.

Het afgelopen jaar was in meerdere opzichten opmerkelijk. Te midden van de voortdurende economische crisis bleef de landbouwsector wederom fier overeind: productie en export vertoonden mooie groeicijfers. Dat geldt zeker ook voor de Nederlandse zuivelsector, die zijn internationale positie verder versterkte, al kon het hoge prijsniveau van 2011 niet helemaal worden vastgehouden. De inkomens in de melkveehouderij bleven hierdoor, en door de stijging van de voerkosten, wat achter.

Als je zo naar het economische plaatje van Nederland kijkt, dan is Agrofood één van de weinige bloeiende sectoren, een ware topsector, met een aanzienlijk aandeel in de productie, werkgelegenheid en exportsaldo van dit land. Via het zogenaamde topsectorenbeleid van de overheid is daar ook erkenning voor, in elk geval in naam.

Maar, beste mensen, what is in a name? Het ministerie van Landbouw is met een tussenstapje veranderd in het ministerie van Economische Zaken. Is dat een miskennis of juist een erkenning van het economische belang en van de internationaal toonaangevende positie van de Nederlandse agribusiness?

Uiteindelijk gaat het natuurlijk niet om de namen en titels waaronder het gebeurt, maar om de inhoud. Ik zal focussen op onze eigen sector, de zuivel.

De melkproductie en de melkaanvoer bij de zuivelindustrie namen met een half procentje toe, terwijl bovendien de vet- en eiwitgehalten iets hoger waren. Dit maakte opnieuw ruimte voor een stijging van de kaasproductie, met 2%, en van de boterproductie, met 4%. Misschien geen spectaculaire cijfers, maar inmiddels wel onderdeel van een lange periode van gestage groei. Een groei die mogelijk werd door de zeer geleidelijke uitbreiding van het melkquotum de laatste jaren, als onderdeel van de politiek van de “zachte landing” van de Europese Commissie.

En hoewel we vanuit Nederland herhaaldelijk hebben gepleit voor een iets hoger tempo van die landing, en dat ook blijven doen, moeten we toch toegeven dat de Europese Commissie een redelijk evenwicht heeft gevonden. De geleidelijke groei van de Europese productie heeft het mogelijk gemaakt dat de EU zijn positie op de sterk groeiende wereldmarkt heeft behouden, bij een gemiddeld gesproken redelijk prijsniveau.

Als we dan naar de nabije toekomst kijken, zien we dat vele ontwikkelingen in het teken staan van het naderende einde van de melkquotering over ruim 2 jaar. Dat geeft nu al een grote dynamiek in de markt: nieuwe spelers dienen zich aan, nieuwe afzet strategieën worden beproefd. Want één ding lijkt zeker: de wereldmarkt voor zuivel blijft onstuimig groeien en Nederland is één van de beste locaties voor zuivelproductie en één van de meest concurrerende aanbieders waar het gaat om kwaliteit en betrouwbaarheid. Groei lijkt dan vanzelfsprekend.

Toch zal het niet vanzelf gaan en ook niet zonder problemen.

In ons dichtbevolkte land is groei van een veel ruimte gebruikende bedrijfsactiviteit als melkveehouderij niet mogelijk zonder rekening te houden met het milieu en de maatschappelijke omgeving. Niet voor niets focust de sector op duurzaamheid via het programma Duurzame Zuivelketen, met de koe in de wei als zichtbaar en aribaar symbool.

En ondanks die structurele groei van de wereldmarkt zullen er ups en downs blijven. Bovendien blijft de afzet van een product als zuivel altijd zeer gevoelig voor incidenten in de sfeer van diergezondheid en voedselveiligheid. Afnemers in de hele wereld vragen bij iedere partij zuivel die zij importeren een groot aantal garanties voor de kwaliteit van het product en de diergezondheidssituatie in de plaats van herkomst.

Wij hebben als Nederlandse zuivel op dat gebied een uitstekende naam opgebouwd, mede dankzij de inspanningen van de overheid, maar zeker ook doordat de sector met het

Productschap een instrument heeft om zaken sectorbreed efficiënt, betrouwbaar en controleerbaar in eigen kring te regelen. Denk aan onze boerderijmelkregelgeving, vele activiteiten op het gebied van diergezondheid en nationale monitoringsprogramma's.

Niet voor niets mikt ook het Europese beleid in het post quotumtijdperk met name op een betere samenwerking en organisatie van de agrarische sectoren om de kwaliteit te verbeteren, markten te stabiliseren en de marges evenwichtiger te verdelen. Hiertoe wordt gewerkt aan nieuwe geïntegreerde regelgeving voor producentenorganisaties en inter-brancheorganisaties. Velen zien daarbij het Nederlandse model als een evident succesvol voorbeeld van een dergelijke samenwerking.

Het bevreemdt dan ook nog steeds dat de politiek de sector met de afschaffing van de productschappen een belangrijk instrument van samenwerking uit handen slaat, juist nu dit model Europees als oplossing wordt gezien voor een aantal van de specifieke problemen die agrarische markten kenmerken. Dan rijst toch de vraag: zijn we als Nederland een beetje dom, om een goed instrument op te doeken, of juist slim, om met iets nieuws te komen nu iedereen ons huidige model begint na te volgen?

In elk geval staan we dit jaar voor de uitdaging om met elkaar oplossingen te vinden en nieuwe modellen te ontwikkelen. Ik doe daarbij ook een beroep op het ministerie van Economische Zaken om die oplossingen te ondersteunen en waar nodig te faciliteren.

Dames en heren,

Vandaag wens ik u allereerst al het goede in uw privéleven maar ook het allerbeste in uw dagelijks werk bij het bedrijf of de organisatie waarin u actief bent.

Wat ik u allen in deze sector ook toewens is dat we hetgeen ons verbindt en de sector robuustheid en vertrouwen bezorgt tot ver buiten de langsgrenzen, weten te behouden. Het Productschap zal daar in de toekomst geen rol meer in kunnen spelen. De kennis en ervaring van vele medewerkers van het Productschap zou daar wel een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren.

Al vele jaren vormt ook onze nieuwjaarsreceptie een uniek ontmoetingsmoment voor de sector. Ook dat vraagt volgens mij om een passende opvolging.

Voor deze dag wens ik u verder een genoeglijke voortzetting toe en daarna, wel thuis!

Bijlagen nieuwjaarsbijeenkomst 2013

- Basisgegevens.....1
- Marktbeeld.....2
- Wereldhandel.....3

Basisgegevens Nederland

	2000	2005	2011	2012 (v)
Melkveehouderij				
Koemelkproductie (x 1.000 ton)	11.125	10.836	11.851	11.895
Aantal bedrijven met melk- en kalfkoeien ¹⁾	29.470	23.530	19.250	18.680
Aantal melk/kalfkoeien (x 1.000) ¹⁾	1.504	1.433	1.470	1.484
Gemiddelde melkgift per koe (kg)	7.397	7.560	8.063	8.015
Gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf	51	61	76	79
Gemiddelde koemelkproductie per bedrijf (x 1.000 kg)	378	461	616	635
Oppervlakte grasland en snijmaïs (x 1.000 ha) ¹⁾²⁾	1.215	1.211	1.168	1.170
In % van cultuurgrond	61,5	62,5	62,9	63,5
Aantal bedrijven met melkgeiten ¹⁾	840	730	540	520
Aantal melkgeiten (x 1.000) ¹⁾	98	172	220	244
Gemiddeld aantal melkgeiten per bedrijf	117	235	407	467
Zuivelindustrie				
Koemelkaanvoer (x 1.000 ton)	10.734	10.486	11.642	11.685
Gemiddeld vetgehalte van de afgeleverde koemelk (%)	4,40	4,40	4,40	4,41
Gemiddeld eiwitgehalte van de afgeleverde koemelk (%)	3,46	3,50	3,51	3,52
Uitbetaalde koemelkprijs per 100 kg (2000=100) ³⁾	100	93	118	110
Aantal zuivelondernemingen per 31 december ⁴⁾	15	16	20	20
Aantal zuivelfabrieken per 31 december ⁴⁾	66	53	50	49
Aantal werknemers in de zuivelindustrie (X 1.000)	12	11	10	10
Productie van zuivelproducten (x 1.000 ton):				
- Fabriekskaas (inclusief kwark)	684	672	750	765
- Boter en boterolie	160	176	187	195
- Melkpoeder	166	160	193	190
- Gecondenseerde melk	274	292	354	370
- Consumptiemelk en consumptiemelkproducten	1.495	1.238	1.036	1.010
Buitenlandse handel				
Exportwaarde zuivel (x miljoen €) ⁵⁾	3.534	3.816	5.369	5.200
Importwaarde zuivel (x miljoen €) ⁵⁾	1.945	2.022	2.276	2.250

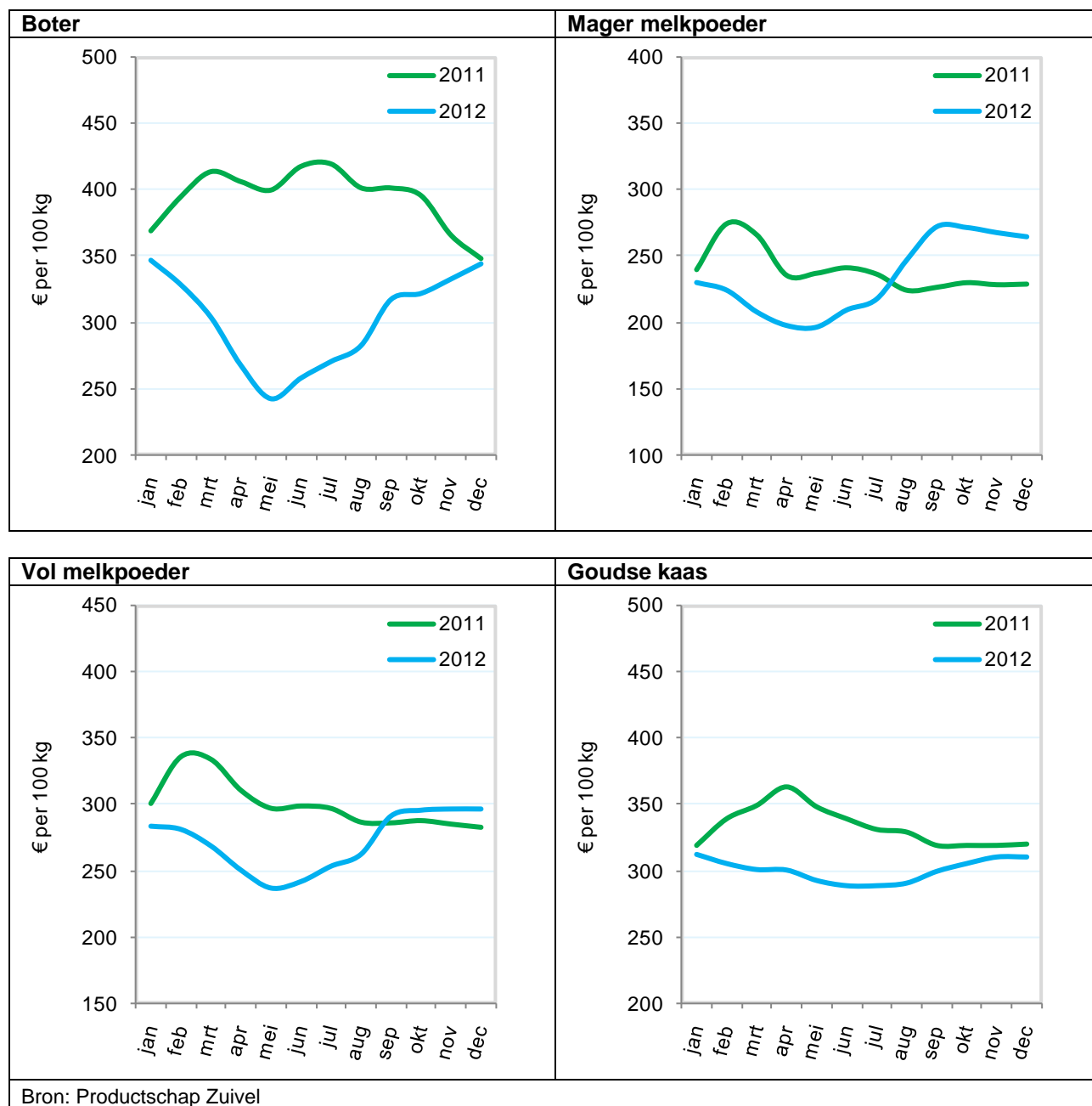
(v) Voorlopige cijfers

1) Bron: Landbouwtelling CBS; 2) Exclusief natuurlijk grasland; 3) Op basis van werkelijk vet- en eiwitgehalte;

4) M.i.v. 2008 gewijzigde criteria (ondernemingen die > 10 miljoen kg rauwe melk verwerken); 5) Exclusief caseïne en caseïnaten.

Marktbeeld 2012

Productnoteringen

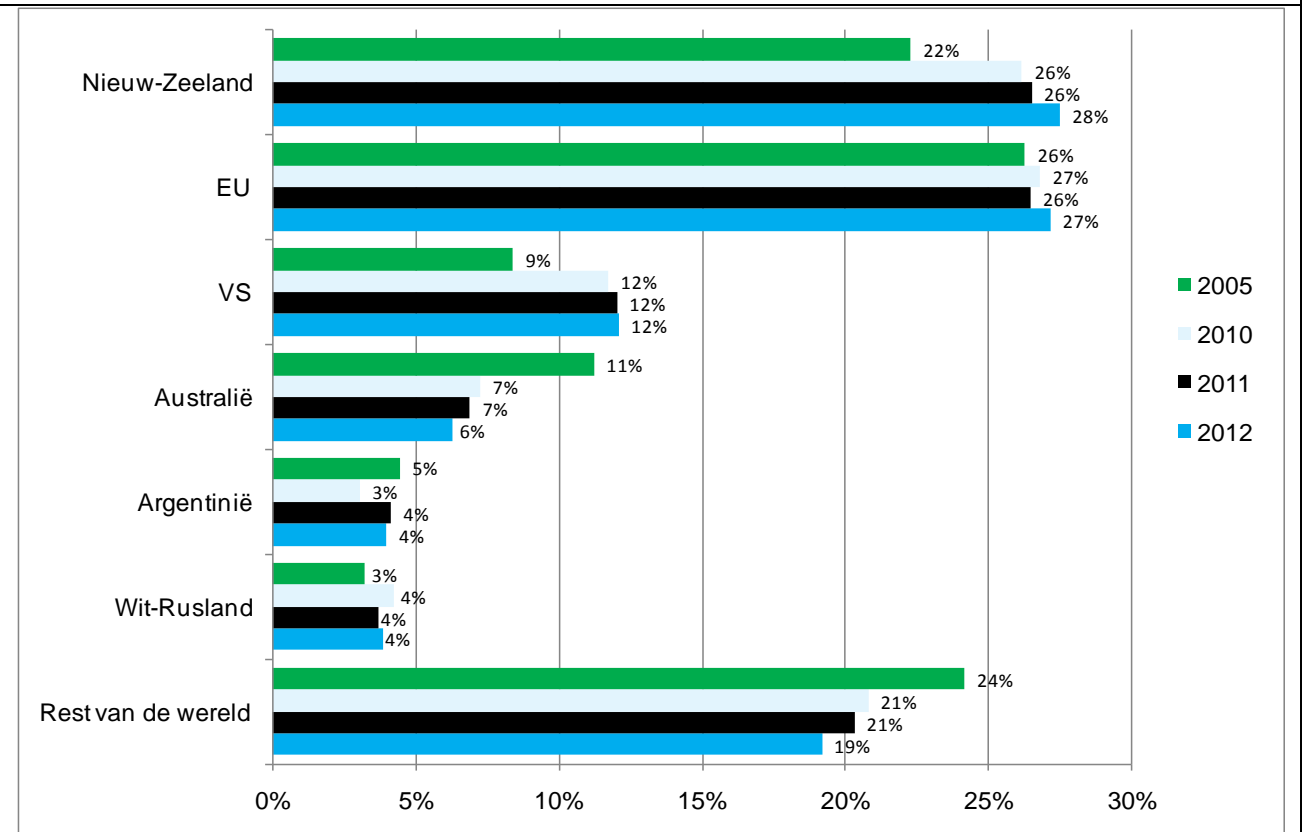
Jaargemiddelden officiële Nederlandse noteringen

(euro per 100 kg, exclusief btw)

	2011	2012
Boter	394,38	300,87
Vol melkpoeder	300,25	270,37
Mager melkpoeder	238,87	233,52

Wereldhandel 2012

Ontwikkeling exportaandelen* van belangrijkste spelers op de wereldzuivelmarkt in periode 2005-2012

Bron: Databank handelsstatistiek Productschap Zuivel

* Als deel van wereldhandelsvolumes, referentietotalen (in miljoen ton melkequivalenten) zijn: 2005: 43,9 / 2010: 52,7 / 2011: 57,3 / 2012: 62,6.